

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (RP 118/2021 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet, kulturutskottet och ekonomiutskottet för utlåtande.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- lagmotion LM 28/2021 rd Sari Sarkomaa saml m.fl. Lagmotion med förslag till lag om upphävande av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 12/2021 rd
- ekonomiutskottet EkUU 25/2021 rd
- grundlagsutskottet GrUU 28/2021 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- avdelningschef Taneli Puumalainen, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Maija Neva, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Liisa Katajamäki, social- och hälsovårdsministeriet
- överläkare Paula Tiittala, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Oona Mölsä, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- direktör Mika Salminen, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- överläkare, linjedirektör, infektionssjukdomar Asko Järvinen, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- professor Olli Vapalahti, Helsingfors universitet
- kontaktchef för coronaberedningen Hanna Laine, Helsingfors stad
- generalsekreterare Rosa Meriläinen, Kultur- och konstområdets centralorganisation KULTA rf
- verkställande direktör Timo Lappi, Turism- och Restaurangförbundet rf

Betänkande ShUB 21/2021 rd

- jurist Mirkka Kivilehto, Suomen Muusikkojen Liitto ry
- direktör Maria Sahlstedt, Tapahtumateollisuus ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Kyrkostyrelsen
- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Finlands Kommunförbund
- Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt
- Suomen kunto- ja terveystoimintakeskusten yhdistys SKY ry
- Messu- ja tapahtumajärjestäjät ry
- Music Finland ry
- Finlands Filmkammare rf
- Finlands Skådespelarförbund
- Finlands Olympiska Kommitté rf
- Finlands Teatrar rf
- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår att en temporär paragraf om förutsättningar för användningen av utrymmen avsedda för kunder och deltagare för att förhindra spridning av covid-19-epidemin ändras. I paragrafen stryks den noggranna definitionen av närkontakt samt incidenstalet som tillämpningskriterium. Dessutom föreslås det att tillämpningskriteriet i fråga om smittkluster preciseras så att ett beslut enligt paragrafen förutsätter att det inom området har konstaterats sådana betydande smittkluster som medför betydande risk för omfattande spridning av nya smittor i området.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Lagmotionen

LM 28/2021 rd. I lagmotionen föreslås att det stiftas en lag genom vilken 58 d § i den gällande lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) upphävs. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att den temporära 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar ändras så att den exakta definitionen av närkontakt och incidenstalet som tillämpningskriterium stryks. Dessutom ska tillämpningskriteriet i fråga om smittkluster preciseras så att ett beslut enligt 58 d § förutsätter

Betänkande ShUB 21/2021 rd

att det inom området har konstaterats sådana betydande smittkluster som medför betydande risk för omfattande spridning av nya smittor i området.

Enligt propositionen (s. 6) är målsättningen att bättre än i gällande bestämmelser trygga rätten att utöva näring och arbete på ett lönsamt sätt, utan att därmed äventyra bekämpningen av sjukdomen covid-19 och dess negativa följder för människorna och samhället. Syftet är också att fortsättningsvis trygga människornas liv och hälsa samt tillräckliga social- och hälsovårdstjänster.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att propositionens syften är motiverade. Utskottet konstaterar att enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället. Utskottet betonar således att man i samband med att ändringar görs i lagen om smittsamma sjukdomar inte enbart bör bedöma hur spridningen av sjukdomar förebyggs utan också i hög grad väga in vilka nackdelar restriktionerna sammantaget orsakar samhället.

Ändring av definitionen av närkontakt

I propositionen föreslås det att 58 d § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar upphävs. I momentet ingår en definition av närkontakt. Ändringen innebär enligt propositionen (s. 11) att myndigheterna även fortsättningsvis när de fattar beslut enligt 1 mom. bör beakta hur närkontakt kan undvikas, om de kriterier för begränsning av användningen av utrymmen som anges i paragrafen uppfylls. Myndigheterna kan dock på ett mer flexibelt sätt än enligt den gällande, schematiska bestämmelsen beakta olika slags utrymmen och användningssyften i sitt beslut.

Enligt inkommen utredning är epidemiläget fortfarande svårt om man enbart ser på antalet smittfall, men konsekvenserna för samhället är betydligt mindre än i de tidigare vågorna, mätt i antalet patienter som behöver sjukhusvård eller antalet dödsfall i sjukdomen. Utskottet anser således att det i princip är motiverat att stryka definitionen av närkontakt.

Utskottet noterar dock att sakkunniga vid utfrågningarna har kritiserat de temporära bestämmelserna om restriktioner i lagen om smittsamma sjukdomar för att de har visat sig vara svårbegripbara och svårtolkade i den praktiska tillämpningen. Utifrån utfrågningen väcker också den nu föreslagna ändringen oro över huruvida förslaget skapar klarhet i regleringen eller huruvida en ökad flexibilitet i bestämmelsen leder till större tolkningssvårigheter vid tillämpningen av den. De sakkunniga uttryckte farhågor över att det efter att definitionen av närkontakt strukits kommer att finnas en omfattande prövningsrätt vid beslutsfattandet. Det kan öka den regionala ojämlikheten i och med att det inte finns något tydligt kriterium för närkontakt.

De sakkunniga pekade också på det problematiska och oklara förhållandet mellan 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar och de beslut som avses i 58 §, å ena sidan, och villkoren i 58 c §, som gäller direkt med stöd av lag utan separata beslut, å andra sidan. I de sakkunnigyttranden som social- och hälsovårdsutskottet fått av företrädare för de sektorer som är föremål för restriktioner får slopandet av 58 d § brett understöd.

Betänkande ShUB 21/2021 rd

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (s. 4) att social- och hälsovårdsutskottet bör undersöka om de snabba förändringarna i epidemiläget också gör det möjligt att upphäva 58 d §, som nu föreslås bli ändrad.

Också kulturutskottet påpekar i sitt utlåtande att den föreslagna 58 d § lämnar rum för tolkning och noterar de problem som nämns ovan. Kulturutskottet föreslår att social- och hälsovårdsutskottet för att förtydliga regleringen överväger möjligheten att upphäva 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar med beaktande av de övriga temporära paragrafer i den lagen som utfärdats med tanke på begränsningsåtgärder för coronatiden samt lagens 58 § (s. 3).

Ekonomiutskottet (s. 3) ställer sig bakom den lösning som valts i propositionen och understryker att lösningen och genomförandet av den bör säkerställa att målen för lagändringen uppnås.

Enligt propositionen (s. 9) har man som ett alternativ vid beredningen övervägt att helt upphäva bestämmelsen. Detta föreslås dock inte i propositionen eftersom det sägs att när covid-19-pandemin är fortsatt kraftig och vaccinationsgraden hos befolkningen väldigt bristfällig, är det nödvändigt för att förhindra att epidemin sprids att regionförvaltningsverken och de kommunala organen vid behov har möjlighet att besluta om begränsning av antalet kunder, arrangemang för kundplatser och lokaler eller andra åtgärder genom vilka närkontakt kan undvikas.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att de temporära restriktionsbestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar vars syfte är att förhindra att coronaepidemin sprids är kopplade till varandra och bildar en helhet som tillämpas stegvis om situationen kräver det. Utskottet konstaterar att det i samband med att 58 d § stiftades slogs fast att tröskeln för tillämpning av paragrafen är hög och att tillämpningströskeln höjs ytterligare genom den föreslagna ändringen. Det är oundvikligen så att epidemins förlopp är oförutsägbart. Därför anser utskottet att det är viktigt att man kan fatta beslut enligt 58 d § om förutsättningarna för tillämpningen av paragrafen uppfylls, i det fall epidemiläget förvärras och åtgärderna enligt 58 c § inte räcker till.

Om bestämmelsen helt skulle utgå ur den metodarsenal som lagen tillåter, skulle myndigheterna endast kunna använda sig av antingen stängning av utrymmen enligt 58 g § eller stängning av utrymmen eller förbud mot tillställningar enligt 58 § i de fall när villkoren för tillämpning av dessa paragrafer uppfylls. De bestämmelserna innefattar dock inte alla situationer och utrymmen där det kan bli nödvändigt att införa restriktioner för att skydda människors liv och hälsa, om epidemin förvärras eller om det uppstår en hälsorisk på grund av nya muterade virusstammar. I båda de nämnda paragraferna föreskrivs det dessutom enligt ordalydelsen om kraftigare restriktioner (stängning och förbud) än i 58 d §, som gör det möjligt att ordna evenemang och hålla utrymmen öppna med vissa begränsningar. Utskottet anser därför att den reglering som föreslås i propositionen är motiverad. Utskottet instämmer dock i grundlagsutskottets åsikt (s. 4) att statsrådet nog måste följa regleringens konsekvenser och konstaterar att man vid behov bör bereda förslag till ändringar av bestämmelserna.

Utskottet noterar dessutom oron över den oklarhet som uppstår när definitionen av närkontakt stryks och konstaterar att motiveringen till propositionen ger den ändrade 58 d § ett innehåll som i hög grad styr tolkningen av lagen. Enligt propositionen (s. 11) är syftet med att upphäva momentet "att ändra definitionen av närkontakt så att termen avser det som dess ordalydelse ger vid han-

Betänkande ShUB 21/2021 rd

den. Med närkontakt avses utöver fysisk beröring endast mycket nära vistelse till exempel i trånga kösituationer".

Utskottet konstaterar att ordalydelsen i motiveringen ger begreppet närkontakt ett mycket snävt innehåll och begränsar således prövningsrätten när bestämmelsen tillämpas till en restriktiv tolkning av begreppet. Utifrån skrivningen i propositionen kan definitionen av närkontakt anses bli snävare så att den utöver fysisk kontakt i stället för det tidigare avståndet på två meter gäller endast mycket nära vistelse som kan anses vara av samma typ som de kösituationer som nämns som exempel.

Grundlagsutskottet konstaterar vidare (s. 4) att social- och hälsovårdsutskottet bör granska om syftet med regleringen kan uppnås genom en skyldighet att ordna användningen av lokalerna på så sätt att man i stället för att undvika all närkontakt minskar den smittrisk som beror på närkontakt mellan kunder, dem som deltar i verksamhet och sällskap.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att förebyggande av risken för smitta är av avgörande betydelse för att bekämpa epidemin. Ett sätt att förebygga smitta är att undvika närkontakt. På denna grund föreslår utskottet att bestämmelsen ändras så att ett myndighetsbeslut i stället för undvikande av närkontakt gäller förebyggande av smittrisk som orsakas av närkontakt.

Slopande av incidensen

I propositionen föreslås det att kriterierna för myndigheternas beslutsfattande i 58 d § 2 mom. ändras så att incidensen för sjukdomen covid-19 stryks som tillämpningskriterium. Samtidigt föreslås det att det kriterium som gäller smittkluster som konstaterats inom en kommuns eller ett sjukvårdsdistrikts område preciseras så att det för att bestämmelsen ska tillämpas krävs att smittklustren inom området är betydande och att de kan medföra risk för omfattande spridning av ny smitta inom området.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att förslaget om att slopa incidenskriteriet är motiverat. I en utredning som utskottet fått sägs det att incidensen i och med att vaccinationstäckningen ökar inte längre utgör någon väsentlig förutsättning med avseende på epidemin. Utskottet anser att det i det förändrade sjukdomsläget är mer motiverat att nödvändigheten av beslutsfattandet i enlighet med propositionen bedöms på det föreslagna sättet utifrån uppkomst av betydande smittkluster.

Utskottet påpekar dock att man i andra temporära bestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar som hänför sig till samma helhet fortfarande använder incidensen som ett kriterium för restriktioner. Det gäller åtminstone 58 f § 2 mom. 1 punkten och 58 g § 2 mom. 1 punkten. Utskottet betonar att för att regleringen ska vara konsekvent bör det här behovet av restriktioner i ett förändrat epidemiläge bedömas som en helhet och att lagändringar bör beredas vid behov.

Grundlagsutskottet fäster i sitt utlåtande (s. 4) uppmärksamhet vid bedömningen av hur betydande ett smittkluster är och konstaterar att till exempel samhällseliga och sociala faktorer samt aspekter som hänför sig till öppenheten i samhället kan ha betydelse i denna bedömning. Enligt grundlagsutskottet finns det skäl att precisera kriteriet för smittklustrens betydelse.

Betänkande ShUB 21/2021 rd

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att enligt motiveringen till 58 d § 2 mom. (s. 10) avses med betydande smittkluster sådana situationer där smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området. Med omfattande spridning avses att antalet nya fall ökar betydligt och sprids utanför klustren, vilket försvårar spårningen av fallen. Bedömningen av när det är fråga om ett betydande smittkluster görs av den som fattar beslutet, och denne ska stödja sig på en sakkunnigbedömning i sitt beslutsfattande.

Enligt en utredning från social- och hälsovårdsministeriet påverkas frågan om betydande smittkluster av de ovannämnda kriterierna, som gäller spårbarhet och en betydande risk för omfattande spridning och som föreskrivs i paragrafen. Om smittkedjorna kan spåras, betyder det att de kan brytas med hjälp av beslut om isolering och karantän enligt lagen om smittsamma sjukdomar. I en situation där en betydande del av infektionerna inte kan spåras är det å andra sidan sannolikt att smittan sprider sig i större utsträckning bland befolkningen. Sakkunnigbedömningen av betydande risk för att nya smittor sprids i stor skala i ett område påverkas av lokala förhållanden, till exempel i vilka befolkningsgrupper, situationer och utrymmen man upptäcker smitta, hur många smittfall som upptäcks och hur antalet har utvecklats. Sakkunnigbedömningen påverkas dessutom av informationen om de virusstammar som sprids och deras egenskaper.

Utskottet erfar att de betydande smittkluster som avses i bestämmelsen har ett centralt samband med exempelvis risken för att smittkluster eller deras snabba spridning ökar risken för att en smittsam sjukdom sprids okontrollerat bland befolkningen, att behovet av välfärdstjänster ökar avsevärt eller att liv och hälsa äventyras. Social- och hälsovårdsutskottet betonar att en väsentlig aspekt vid bedömningen av smittklustrens betydelse och behovet av restriktioner är huruvida hälso- och sjukvårdens bärkraft och resurser äventyras.

Behovet av en samlad bedömning av restriktionerna och deras konsekvenser

Social- och hälsovårdsutskottet betonar att det har skett förändringar i epidemilägets konsekvenser och att behovet av och grunden för restriktioner därför bör bedömas på nytt som en större helhet än de ändringar som nu föreslås. Behovet gäller den sammantagna temporära regleringen om bekämpning av coronaepidemin i lagen om smittsamma sjukdomar, å ena sidan, och behoven av att ändra de bestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar som gäller tills vidare, å den andra. Utskottet betonar att det bör göras en samlad bedömning av de nackdelar restriktionerna sammantaget orsakar samhället i relation till fördelarna. I bedömningen bör samtliga restriktioner beaktas. Det är också viktigt att bedöma de samhälleliga konsekvenserna på lång sikt. Behovet av en samlad bedömning betonades också i utlåtandena av grundlagsutskottet (s. 3), kulturutskottet (s. 3—4) och ekonomiutskottet (s. 4).

Under epidemin har grundlagsutskottet också betonat behovet av att säkerställa att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses genom lämpliga anvisningar (se t.ex. GrUB 5/2021 rd, stycke 16, och GrUB 14/2020 rd, s. 6). Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i grundlagsutskottets synpunkt (s. 5) om att tillbörliga anvisningar är särskilt viktiga när det gäller den föreslagna regleringen för att säkerställa en jämlik tillämpning av lagen i juridiskt identiska fall.

Betänkande ShUB 21/2021 rd

Ekonomiutskottet och grundlagsutskottet har betonat vikten av näringsfrihet och jämlikhet mellan olika aktörer. Om man tvingas ta till restriktioner, måste aktörerna inom sektorn i fråga få behörig ersättning för ekonomiska förluster. Ekonomiska förluster kan i framtiden ersättas till exempel genom eventuell ny lagstiftning om kostnadsstöd.

Lagmotionen

Av de skäl som anges ovan anser utskottet att det i lagstiftningen fortfarande behövs en möjlighet att bekämpa spridning av smitta genom beslut enligt 58 d §, om epidemiläget kräver det. Därför understöder utskottet inte att paragrafen stryks i enlighet med lagmotionen. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

DETALJMOTIVERING

Lagen om ändring av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar

58 d §. Förutsättningar för användningen av utrymmen avsedda för kunder och deltagare för att förhindra spridning av covid-19-epidemin. Utskottet föreslår att 1 mom. ändras så att ett myndighetsbeslut i stället för att undvika närkontakt gäller att förebygga smittrisk som orsakas av närkontakt.

Utskottet anser inte att skyldigheten i 1 mom. att i beslutet redogöra för vad som avses med närkontakt är ändamålsenlig och föreslår att den stryks. Efter det att 4 mom. har upphävts kan ordalydelsen leda till en tolkning enligt vilken bestämmelsen med avvikelse från propositionsmotiven ger beslutsfattaren befogenhet att använda en omfattande prövningsrätt för att definiera närkontakt. I propositionsmotiven (s. 11) konstateras det att närkontakt avser antingen fysisk beröring eller endast mycket nära vistelse till exempel i trånga kösituationer.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 118/2021 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen förkastar lagförslaget i lagmotion LM 28/2021 rd.

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 58 d § 4 mom., sådant det lyder i lag 447/2021, och
ändras 58 d § 1 och 2 mom., sådana de lyder i lag 447/2021 som följer:

58 d §

Förutsättningar för användningen av utrymmen avsedda för kunder och deltagare för att förhindra spridning av covid-19-epidemin

Om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls är nödvändigt, kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som avses i 5 mom., enligt vilket användningen av utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse ska ordnas **så att man kan förebygga risk för smitta till följd av närkontakt mellan kunder** och de som deltar i verksamheten samt sällskap ~~de facto kan undvika närkontakt med varandra~~. Av beslutet ska det framgå att aktören kan fullgöra sin skyldighet genom begränsning av antalet kunder, genom arrangemang som gäller antalet kundplatser eller utrymmena eller på något annat sätt som beaktar särdragen i verksamheten. I beslutet ska det dessutom redogöras för vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten och utrymmen avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse ~~samt närkontakt~~. Regionförvaltningsverket kan fatta motsvarande beslut inom sitt område, om åtgärder är nödvändiga inom flera kommuners område. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas, om det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras betydande sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande ShUB 21/2021 rd

Helsingfors 16.9.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Kim Berg sd
medlem Arja Juvonen saf
medlem Pia Kauma saml
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Merja Kyllönen vänst
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Päivi Salo.

Betänkande ShUB 21/2021 rd Reservation

Reservation

Motivering

Vår bedömning är att i det nuvarande epidemiologiska läget är det med beaktande av vaccinationstäckningen möjligt att slopa 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar, varvid också det problematiska minimiavståndskriteriet på två meter, oklarheterna i tolkningen av lagen och den orättvisa behandlingen av näringsidkare kan undanröjas i fråga om denna problematiska underparagraf. Regeringens proposition med förslag till ändring av 58 d § undanröjer inte problemen, tvärtom leder den till att problemen ökar, och samtidigt ökar osäkerheten för företagen och olika aktörer.

Största delen av de sakkunniga understöder upphävande av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar

Utfrågade sakkunniga har kritiserat de temporära bestämmelserna om restriktioner i lagen om smittsamma sjukdomar för att de har visat sig vara svårbegripliga och svårtolkade i den praktiska tillämpningen. Också den föreslagna ändringen i propositionen har väckt oro för att ändringen kan öka mångtydigheten vid tillämpningen av bestämmelsen. Det uttrycktes också farhågor över att det efter att definitionen av närkontakt strukits kommer att finnas en omfattande prövningsrätt vid beslutsfattandet. Det kan öka den regionala ojämlikheten i och med att det inte finns något tydligt kriterium för närkontakt. Det finns problem och oklarheter i 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar i förhållandet dels till beslut som avses i 58 §, dels till villkoren i 58 c §, som gäller direkt med stöd av lag utan separata beslut. I de sakkunnigyttranden som social- och hälsovårdsutskottet fått av företrädare för de sektorer som är föremål för restriktioner uttrycks ett brett understöd för att slopa 58 d §. Enligt evenemangsindustrin rf och Mara rf vore det klarast att helt upphäva 58 d § och den förvirrande reglering som redan nu hänför sig till den och som ökar i och med den föreslagna ändringen. Också KULTA ry, Music Finland rf, Finlands Teatrar rf och LiveFIN rf, således evenemangs-, kultur- och restaurangbranscherna, är eniga om att det vore en bättre lösning att stryka paragrafen. Branschaktörerna är också oroade över att lagen i praktiken lämnar rum för tolkning, vilket kan leda till att den tillämpas på mycket olika sätt i olika delar av landet och i olika verksamheter. Då särbehandlas näringsidkarna i olika regioner samtidigt som konkurrensneutraliteten försvagas och näringsfriheten begränsas. Vi anser att propositionen delvis leder till att lagstiftningen blir mer mångtydig, vilket kan leda till ovan nämnda problemsituationer. Vi anser att det skulle vara tydligare att slopa 58 d § helt och hållet.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland betonade att det i praktiken skulle vara mycket svårt och även problematiskt med tanke på behörigheten att definiera närkontakt enligt lokal och funktion och dessutom separat i regionförvaltningsverkets beslut. Regionförvaltningsverket konstaterade i sitt utlåtande att det å andra sidan kan vara nödvändigt att överväga att slopa 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar, sådan den nu är, och att föreskriva om en mer omfattande skyldighet att ordna verksamhet på ett hälsosäkert sätt som gör det möjligt att förutsätta mer omfattande åtgärder än vad som föreskrivs i 58 c §. Också enligt Kommunförbundet lämnar propositionen stort utrymme för tolkning vid tillämpningen av paragrafförslagen bland annat i fråga om definitionen av betydande sjukdomskluster och bestämmande av om olika lokaler och deras användningsän-

Betänkande ShUB 21/2021 rd

Reservation

damål är lämpliga. Det finns en risk för att både kommunernas och regionförvaltningsverkens tolkningar och beslut avviker från varandra i olika regioner och att också jämlikheten mellan olika aktörer därmed äventyras.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att social- och hälsovårdsutskottet bör undersöka om de snabba förändringarna i epidemiläget också gör det möjligt att upphäva 58 d §, som nu föreslås bli ändrad. Också kulturutskottet påpekar i sitt utlåtande att den föreslagna 58 d § lämnar rum för tolkning och noterar de problem som nämns ovan. Kulturutskottet föreslår att social- och hälsovårdsutskottet för att förtydliga regleringen överväger möjligheten att upphäva 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar med beaktande av de övriga temporära paragrafer i den lagen som utfärdats med tanke på begränsningsåtgärder för coronatiden samt dess 58 §. Upphävandet av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar är av särskild betydelse för kultur- och evenemangsbranschen, där största delen av verksamheten baserar sig på intäkter från publiken. Coronarestriktionerna har slagit hårt mot dem som arbetar med kultur och evenemang och fråntagit dem förutsättningarna att arbeta. Om 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar upphävs främjar det evenemang, förbättrar företagens och frilansarnas försörjning och gör konst och kultur mer tillgängliga.

I kultur- och evenemangsbranschen kan hälsosäkerheten garanteras i tillräcklig utsträckning utan 58 d §, liksom i andra branscher.

Enligt propositionen har man som ett alternativ vid beredningen övervägt att upphäva bestämmelsen.

Samlingspartiet betonar att man i fråga om alla begränsningsåtgärder måste bedöma de totala olägenheter som de medför för samhället och medborgarna i förhållande till den nytta som de medför samt de långsiktiga konsekvenserna av begränsningsåtgärderna. Behovet av en samlad bedömning betonades också i utlåtandena av grundlagsutskottet, kulturutskottet och ekonomiutskottet. Det är beklagligt att regeringen i propositionen inte beaktar möjligheterna att med hjälp av munskydd förebygga smitta och göra det möjligt att hålla verksamheten öppen så länge som det är möjligt med beaktande av epidemiläget. Regeringen har förberett coronapasset alldeles för sent.

Upphävandet av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar är av särskild betydelse för kultur- och evenemangsbranschen, där största delen av verksamheten baserar sig på intäkter från publiken. Coronarestriktionerna har slagit hårt mot dem som arbetar med kultur och evenemang och fråntagit dem förutsättningarna att arbeta. Om 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar upphävs främjar det evenemang, förbättrar företagens och frilansarnas försörjning och gör konst och kultur tillgängligare.

Vi betonar att regeringen bör sörja för ersättningarna för ekonomiska förluster med hjälp av 5 § i kostnadsstödslagen för att förbättra verksamhetsmöjligheterna inom branschen.

Det finns metoder för att garantera hälsosäkerheten

Vi betonar att hälsosäkerheten vid evenemang måste säkerställas också efter det att 58 d § har upphävts. Detta är möjligt med stöd av 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar. Kunderna och

Betänkande ShUB 21/2021 rd

Reservation

deltagarna ska bland annat erbjudas möjlighet att rengöra händerna och hålla tillräckligt avstånd. Rengöringen av utrymmen och ytor ska effektiviseras. Enligt bestämmelsen ska aktören dessutom ordna kundernas och deltagarnas vistelse så rymligt som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och placera eventuella kundplatser tillräckligt långt från varandra. Användningen av munskydd skulle vara ett viktigt verktyg i bekämpningen av infektionsspridning, men regeringen har inte beaktat det i lagstiftningen.

Vi betonar också att 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar bör bedömas som en helhet och att behövliga lagändringar som innebär preciseringar och mer jämlikt bemötande av olika branscher bör lämnas till riksdagen så snart som möjligt. Samlingspartiet betonar också i fortsättningen behovet av att inleda en totalreform av lagen om smittsamma sjukdomar med tanke på framtida behov och beredskapen inför eventuella nya hot om smittsam sjukdom.

Slutsats

I det rådande epidemiläget anser vi att det med beaktande av vaccinationstäckningen är möjligt att slopa 58 d § i den gällande lagen om smittsamma sjukdomar. Samtidigt upphävs det problematiska kriteriet om ett minimiavstånd på två meter och de beslut som fattats av regionförvaltningsmyndigheterna med stöd av bestämmelsen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget och

att riksdagen godkänner ett nytt lagförslag. (Reservationens nya lagförslag)

Reservationens nya lagförslag

Lag

om upphävande av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), sådan paragrafen lyder i lag 447/2021.

Betänkande ShUB 21/2021 rd
Reservation

2 §

Denna lag träder i kraft den den 20 .

Helsingfors 16.9.2021

Mia Laiho saml
Pia Kauma saml
Terhi Koulumies saml
Arja Juvonen saf
Minna Reijonen saf